

درس پژوهی

در گستره جهانی

دکتر ابوالفضل بختیاری

(عضو هیات علمی دانشگاه فرهنگیان)

افسانه تائب جولا

(پژوهشگر آموزشی)

انتشارات آوای نور

تهران - ۱۳۹۹

سرشناسه	: بختیاری، ابوالفضل، ۱۳۴۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: درس پژوهی در گستره جهانی / نویسنده ابوالفضل بختیاری، افسانه تائب-جولا.
مشخصات نشر	: تهران : انتشارات آوای نور، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۴۶۲ ص.
شابک	: 978-600-309-576-2
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع نویسی	: درس پژوهی
موضوع	: *Lessen study
موضوع	: پروژه محور در آموزش
موضوع	: Project method in teaching
موضوع	: مدرسه ها -- برنامه های بهبود آموزش
موضوع	: School improvement programs
شناسه افزوده	: تائب جولا، افسانه، ۱۳۵۲ -
شناسه افزوده	: Taebjoula, Afsaneh
رده بندی کنگره	: LB۱۰۲۷/۴۳
رده بندی دیویی	: ۳۷۱/۳۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۱۱۰۱۴۶

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهید وحید نظری،
پلاک ۹۹، طبقه دوم تلفن: ۶ و ۶۶۹۶۷۳۵۵ / دورنگار: ۶۶۴۸۰۸۸۲

درس پژوهی در گستره جهانی

نویسنده: دکتر ابوالفضل بختیاری - افسانه تائب جولا

انتشارات: آوای نور

چاپ: اول ۱۳۹۹

شمارگان: ۳۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۵۷۶-۲

قیمت ۱۲۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

Contents

Chapter 1 Abstracts:

1.1	English & Persian abstracts	8
-----	-----------------------------------	---

Chapter 2 Essays:

2.1	Australia.....	49
2.2	Iran.....	94
2.3	Japan.....	198
2.4	U.S.A.....	246

Chapter 3 Books:

3.1	English books.....	337
3.2	Persian books.....	364

Contents

Chapter 4: WALs Journal:

4.1 English journal.....	366
--------------------------	-----

Chapter 5: Iranian Lesson studies:

5.1 Academic lesson study.....	390
5.2 Education lesson study.....	408

Preface

Lesson Study¹ is a universal model or idea for improving² learning and learning enrichment. The attention of scholars, educational researchers, and educators around the world is focused on empowering teachers in the direction of “making change and reforming educational programs”. The results of many educational studies indicate that all transformation and educational reforms should enrich the teachers’ learning and improve (improvement) the teaching; otherwise, the changes and modifications that neither lead to the teachers’ learning nor improve students’ learning will be a nasty effort. Lesson Study is a practical model that encourages the teachers to think about "teaching."

It can be said that the fundamental changes in an educational system, the improvement and improving of the culture of education and learning, the effectiveness of education and learning, the improvement of teacher (teaching) ,the enrichment of teachers and students, the professional education of teachers and the education of professional teachers, the effective education leadership and the effective teaching leadership is possible with " lesson Study"; otherwise, any changes in the structure, curricula, education, training space, textbooks, etc. if not improving student learning, it does not seem to be an effective(efficient) attempt. Lesson study patterns, educational reforms, educational improvements, enrichment of learning, and qualitative upgrading of the educational system begins from the “Class itself” and they help the teacher to be a “good" teacher. The teacher her/himself studies the problem in class and devotes her/himself to teaching. S/He her/himself deals with the problem of designing, teaching, reconsidering her/his teaching, consequently, s/he opens her/his mind, then opens his/her class door to his/her colleagues (counterparts) and asks them to help each other in solving problems. S/He makes her/his class a learning location (learner class). Invite a friend or someone to the class. Observe a friend’s view (counterpart / partner), see many behaviors, listen to speeches, watch teaching practices, practice teaching, share classroom management experiences. They are all very vital.

Interpersonal relationship (Teacher with Tutor), attention to the behavior and class relationship, teaching method ,attention to the lesson, attention to the words (speech), reliance on words, attention to the teacher's views, attention to the aspects of the classroom (teaching), student's behavior, etc. are all advantages of Lesson Study sessions. In fact, bringing a friend over to the classroom is like bringing a mirror which helps you see yourself.

1- The term lesson study (Bakhtiar) was first raised by Professor Mohammad Reza Sarkar Arani (Founder of the Lesson study in this field and he is one of the founders of the Society for the Lesson Study of the World) and has been flourishing with his efforts. Mohammad Reza Sarkar Arani (2017), in the pursuit of learning (Tehran: Offset Company Publications and School Publishing)

A friend is the one who says the friend's error such a mirror not like a comb with a thousands of languages bike bites you word by word.

Mohammad Reza Sarkar Arani for the first time (1378), introduced the study of (Lesson Study) in Iran. He is an international figure in this field: Lesson Study is a practical model of continuous review of mental patterns, mental patterns with a participatory thought. It is an effective model for continuous improvement of school education.¹

Although there are many definitions for teaching research (Lesson Study), the fundamental assumption of this curriculum is that the teachers can help each other in learning."Lesson Study" is a pattern of collaborative research of teachers in the classroom in which the teacher invites some colleagues to observe his teaching process from designing lesson plan to its implementation. This collaborative activity is problem-solving based.

This template is systematically² focused on examining, identifying and teaching issues and it provides opportunities for professional dialogue with oneself and others. In addition to the learning of teachers, its focus is on improving students' learning. Lesson Study is often a way to enhance the professional development of teachers (Dudali, 2011)

Lesson Study is a simple and fascinating sequel to the common practice of teachers ((Pollard & Co, 2014). In this regard, Hardcruz (2012) uses the term (JPD) (joint professional development) for Lesson Studying.

Lesson Study is a professional and empowering learning approach that dramatically increases the learning, teaching, and practice and subject knowledge of the teachers. Lesson Study which originates from the Chinese Confucius tradition and enjoys 140 years of implementation in Japanese schooling system is increasingly being used in East Asia, America and Europe (Lesson Study.co.uk UK study).In a study of lessons (Lesson Study), groups of teachers meet regularly for a long time (from a few months to one year).

1- Mohammad Reza Sarkar Arani (1394), Study Group (Tehran: Murat), p. 33
2- Systematic

They work on designing, implementing, evaluating and improving one or more classroom research. Lesson Study by using all indicators is very popular and is a highly valued among Japanese teachers. This method is the main pillar of the school improvement processes. The logic of Lesson Study is simple: If you want to improve education, classroom is the most effective place to do it (Stigler and Hébert, 1990, and first translated by Sarkararani, p: 119).

Lesson Study is the primary form of professional development for teachers in Japan. Its goal is to continuously improve teaching (education) so that students can learn more. The primary focus is on students' thinking and learning. Lesson Study is different from other forms of professional development, because professional education occurs during teaching and learning. The focus is teaching, not teachers, working with students rather than students' work. The measure of success in learning is the learning of the teachers, not the production of a lesson. Preparing lessons is a secondary outcome of the process, but not the initial goal (Bakhtiari, 2008, p. 47).

This work includes abstracts, selection of essays and fine works in the field of Lesson Study. Some of them are authored by world's best Lesson Study writers including Dr. Sarkar Arani and Katrice Lewis ,etc. which were translated into Persian , English, Korean, Chinese, and Japanese. They are also published in summary in some textbooks around the world. Some of these articles are selected from the World Wide Learning Society (WALS) and some other related sites and sources. The valuable works of some Iranian elites such as Dr. Sarkararani, Dr. Abbas Habibzadeh and Abdolhahagh Falahi can also be found in this book. This work could have not been prepared and collected without Mrs. Afsaneh Taeb Jola's contribution. It has also privileged by the works of many professors and global Lesson Study teachers whose numerous names are not possible to mention. Some other who thankfully helped developing this work include Dr. Seyed Yousef Savaedi, Mansour Dabbaghi Dezfouli, Mahtab

Dabaghi Dezfouli and Dariush Zakeri. Thanks for all those whose works have been gathered in this book. We apologize for any errors and mistakes advance.

Please send us your comments, suggestions, criticisms.

Email: bakhtiari.abolfazl@gmail.com

Email: AfsanehTaebJola@gmail.com

پیشگفتار

درس پژوهی^۱، الگو یا ایده ای جهانی برای بهبود و بهسازی^۲ آموزش و غنی سازی یادگیری است. توجه صاحب نظران، پژوهشگران آموزشی، مربیان تربیتی جهان برای توانمند سازی معلمان در راستای تغییر و تحول و برنامه های اصلاحات آموزشی است. نتایج بسیاری از تحقیقات آموزشی نشانگر آنست که هر گونه تغییر و تحول و اصلاح آموزشی باید به غنی سازی یادگیری و بهبود (بهسازی) معلمی معلم بیانجامد و گرنه تغییرات و اصلاحاتی که به یادگیری معلم و بهبود یادگیری دانش آموز منجر نشود، تلاشی کم اثر خواهد بود. درس پژوهی، الگویی عملی است که معلمان را به اندیشه و اندیشیدن^۳ در باره "معلمی" ترغیب و تشویق می کند.

می توان گفت تحول بنیادین در نظام آموزشی، بهبود و بهسازی فرهنگ آموزش و یادگیری، اثر بخشی آموزش و یادگیری، بهسازی تدریس [معلمی] غنی سازی یادگیری معلمان و دانش آموزان، تربیت حرفه ای معلمان و پرورش معلمان حرفه ای، رهبری اثر بخش آموزش و رهبری آموزش اثربخش با "درس پژوهی" شدنی است؛ و گرنه هر گونه تغییر و تحولی در ساختار؛ برنامه های درسی؛ آموزشی، فضای آموزشی، کتب درسی و ... اگر بهبود یادگیری دانش آموز را رقم نزنند به نظر تلاشی موثر (کارآمد) نخواهد بود. الگوی درس پژوهی، تغییر و تحول، بهسازی آموزش، غنی سازی یادگیری، ارتقای کیفی نظام آموزشی را از "کف کلاس درس" شروع می کند و می خواهد به "معلم" کمک کند خوب "معلمی" کند. معلم خود به شناسایی مسئله خود در کلاس، تدریس، معلمی، درس می پردازد و خودش به تبیین مسئله طراحی، اجرا [تدریس]، باز اندیشی عمل معلمی (تدریس) خود می پردازد و خودش ذهن خود را باز، بعد، در کلاس خود را به روی همکاران (همتای) خود می گشاید و از او برای کمک به همدیگر طلب مشارکت و یاری می کند. خودش کلاس خود را محل یادگیری (کلاس یادگیرنده) می کند. دوستی یا چشمی را به کلاس دعوت می کند. مشاهده فعال یک دوست (همتا/هم پایه)، دیدن بسیاری از رفتارها، گفتارها، کردارهای معلمی، تدریس، کلاس داری، مدیریت کلاس درس. منش و کنش متقابل [معلم با درس آموز]، توجه به رفتار و روابط کلاسی، نحوه تدریس، توجه به درس، توجه به کلامها (گفتار)، تکیه کلامها، توجه به نگاههای معلم، توجه به جنبه های کلاس داری (معلمی)، رفتار دانش آموز، ... است. در واقع آوردن چشمی همچون آینه ای بر سر کلاس تا خود را همچو دوست در آینه ی دوست ببیند.

۱- واژه lesson study [مطالعه درس - تدریس پژوهی (بختیار)] اولین بار توسط استاد محمد رضا سرکار آرانی (پایه گذار درس پژوهی در این و یکی از موسسین انجمن درس پژوهی جهان) مطرح و با تلاش های ایشان رونق گرفته است. محمدرضا سرکار آرانی (۱۳۹۵)، در تمنای یادگیری (تهران: انتشارات شرکت افست و انتشارات مدرسه)

۲- Improving

۳- Reflection

دوست آنست که معایب دوست همچو آینه روبرو گوید

نه که چون شانه با هزار زبان پشت سر رفته مو به مو گوید ...

سرکار آرانی (۱۳۷۸) اولین بار مطالعه ی درس [درس پژوهی] را در ایران معرفی کرد، وی چهره ای بین المللی در این عرصه است: درس پژوهی الگوی عملی بازبینی مداوم الگوهای ذهنی و با اندیشه ی مشارکتی عمل کارگزاران آموزشی و الگویی موثر برای بهبود مستمر آموزش در مدرسه است.^۱

اگرچه تعاریف زیادی از تدریس پژوهی (درس پژوهی) ارائه شده است ولی فرض بنیادین درس پژوهی، این است که معلمان می توانند به یادگیری یک دیگر کمک کنند "درس پژوهی" الگویی از پژوهش مشارکتی معلمان در کلاس درس است که معلم برای رشد حرفه ای خود از مرحله ی مسئله کاوی (مسئله یابی)، تبیین مسئله، طراحی، اجرا [تدریس] و باز اندیشی (بازبینی)، همکاران (همتایان) خود را به کلاس "مدرسه" دعوت می کند.

این الگو به طور نظام مند^۲ به بررسی، شناسایی مسائلی آموزشی (یادگیری)، تدریس، درس، معلمی، تمرکز دارد و فرصت هایی برای گفت و گوی حرفه ای با خود و دیگران فراهم می کند و علاوه بر یادگیری معلمان، بهبود یادگیری دانش آموزان، نقطه ی ثقل آن محسوب می شود. درس پژوهی اغلب روشی برای رشد حرفه ای معلمان می باشد (دودالی، ۲۰۱۱)

درس پژوهی یک توالی ساده و جذاب از تمرین مشترک معلمان است (پلارد و همراهان، ۲۰۱۴) و در این راستا دیوید هارد کریوز عبارت توسعه ی حرفه ای مشترک 'JPD' (joint professional development) در سال ۲۰۱۲ برای درس پژوهی بکار می برد.

درس پژوهی یک رویکرد حرفه ای و توانمند یادگیری است که به طور چشمگیری، یادگیری و تدریس، تمرین و دانش موضوعی معلمان را رشد می دهد. درس پژوهی از رسوم کنفوسیوس چینی سرچشمه می گیرد که ۱۴۰ سال است در مدارس ژاپن سابقه دارد و به طور فزاینده ای در شرق آسیا، آمریکا و اروپا مورد استفاده قرار می گیرد (درس پژوهی انگلستان Lessonstudy.co.uk)

در مطالعه ی درس (درس پژوهی)، گروه های معلمان به طور منظم به مدت طولانی جلسه تشکیل می دهند.

۱- محمد رضا رکار آرانی (۱۳۹۴)، درس پژوهی (تهران: مرات)، ص ۳۳

(از چند ماه تا یک سال) و روی طراحی ، اجرا ، ارزشیابی و بهبود یک یا چند پژوهش در کلاس درس کار می کنند. مطالعه ی درس (درس پژوهی) با استفاده از همه ی شاخص ها در بین معلمان ژاپنی بسیار محبوب است و ارزش بالایی دارد. این روش رکن اصلی فرایند بهبود مدارس است. منطق مطالعه ی درس (درس پژوهی) ساده است: اگر می خواهید آموزش را بهبود بخشید اثربخش ترین جا برای چنین کاری کلاس درس است (استیگلر و هیبرت ، ۱۳۹۰ ، ترجمه ی سرکارآرانی و مقدم ، ۱۱۹) .

درس پژوهی شکل اولیه ای از رشد حرفه ای معلمان در ژاپن است. هدف آن بهبود مستمر تدریس (آموزش) است به گونه ای که دانش آموزان بتوانند مطالب بیشتری را بیاموزند. تمرکز اولیه ی آن نیز بر نحوه ی تفکر و یادگیری دانش آموزان است. درس پژوهی با سایر اشکال رشد حرفه ای متفاوت است، به این دلیل که پرورش حرفه ای در حین یاددهی و یادگیری (آموزش) صورت می گیرد. تمرکز آن تدریس است، نه معلمان، کار کردن دانش آموزان است، نه کار دانش آموزان. ملاک سنجش در موفقیت درس پژوهی یادگیری معلمان است نه تولید یک درس. تهیه دروس بهتر نتیجه ی جانبی و ثانویه فرایند است، اما نه هدف اولیه ی آن (بختیاری ، ۱۳۸۷ ، ص ۴۷).

این اثر شامل چکیده ها، مقالات برتر و آثار فاخر در حوزه ی درس پژوهی است که برخی از آنها از نویسندگان و درس پژوهان برتر جهان از جمله دکتر سرکار آرانی و کاتریس لویس و... می باشد که به زبان های فارسی انگلیسی، ترکی ، کره ای ، چینی ، ژاپنی و خلاصه کتابها درس پژوهی در جهان است همچنین از انجمن درس پژوهی جهانی (WALS) و سایت ها و منابع مرتبط معرفی شده است در ایران هم آثار با ارزشی همچون دکتر سرکارآرانی، دکتر عباس حبیب زاده و عبدخالق فلاحی می باشد. این اثر با تلاش و همکاری سرکار خانم افسانه تائب جولای به شکل حاضر در آمده است که از همکاری ایشان سپاس گزاری می شود همچنین از آثار بسیار از استادان، درس پژوهان جهانی استفاده کرده ایم که امکان آوردن اسامی همه مقدور نیست. در این اثر افراد بسیاری یاریگر بوده اند: دکتر سید یوسف سواعدی ، منصور دباغی دزفولی، مهتاب دباغی دزفولی و داریوش ذاکری از آنها تقدیر میگردد. ضمناً سپاس از همه ی کسانی که آثارشان در این کتاب گرد آوری شده است. از اشتباهات و نواقص احتمالی ، عذر خواهیم. خواهشمندیم نظرات ، پیشنهادات، انتقادات خود را از طریق نشانی زیر برای ما ارسال فرمایید.

ابوالفضل بختیاری / افسانه تائب جولای

ایمیل : bakhtiari.abolfazi@gmail.com

ایمیل : Afsanehtaebjola@gmail.com